

Svaz chovatelů prasat v Čechách a na Moravě

Centrální plemenná kniha

Metodické pokyny

pro kontrolu užitkovosti prasat

Platnost od 1.ledna 2010

Část A. Kontrola reprodukčních vlastností kanců a prasnic

1. Údaje o reprodukčních vlastnostech prasat ve šlechtitelských a rozmnožovacích chovech zajišťuje, provádí a kontroluje oprávněná organizace ve spolupráci s chovatelem.
2. Ve šlechtitelských a rozmnožovacích chovech se musí nejpozději do 24 hodin po každé změně zapsat do deníku reprodukce - datum zapuštění, totožnost připuštěného kance, datum opasení, všechna a živě narozená selata. Deník reprodukce zakládá a vede chovatel ve vlastní úpravě (nejedná se o předtištěný tiskopis).
3. Ve šlechtitelských a rozmnožovacích chovech se musí do 10 dnů po narození selat zkontrolovat údaje uvedené v deníku reprodukce a označit selata podle platných směrnic pro označování.
4. Ve šlechtitelských chovech u každého selete (kanečka i prasničky), v rozmnožovacích chovech jen u prasniček se zjistí počet pravidelně vyvinutých struků.
5. Ve šlechtitelských a rozmnožovacích chovech se ve věku vrhu 18 až 24 dní zjistí počet dochovaných selat.
6. Výjimečně, v případě 12 a více živě narozených selat ve vrhu, nebo v případě úhynu nebo onemocnění matky, je možné přikládání selat. Matce selete se započítávají odebraná selata do počtu selat ve vrhu. Prasnici, ke které byla selata přiložena se nezapočítávají do počtu dochovaných selat. Přikládání selat musí být zaznamenáno v deníku reprodukce a selata musí být předem označena.
7. Při použití zmrazeného spermatu se zohlední případné snížení počtu živě narozených selat (pod 5 kusů) u takto inseminované prasnice tím, že tento počet nebude zahrnut do její průměrné užitkovosti.

Část B. Provádění zkoušek vlastní užitkovosti prasat

Zkoušky vlastní užitkovosti se provádějí:

- metodou unifikovaného polního testu ve šlechtitelských chovech
- metodou základního polního testu v rozmnožovacích chovech
- staniční metodou v testačních stanicích

B/1 Unifikovaný polní test ve šlechtitelských chovech

Provádí se u plemenných prasniček a kaneček ve šlechtitelských chovech všech kategorií.

1. Trvání testu

1.1. Test je zahájen ve 12 týdnech věku selat, plus - minus 4 dny.

Při zahájení testu se do evidence zaznamená:

- datum zahájení testu
- individuální hmotnost selat při zahájení testu

1.2. Selata se do testačních kotců ustájí 1 - 2 týdny před započítáním vlastního testu.

1.3. Doba trvání testu činí:

- a) 8 týdnů (56 dnů), plus - minus 7 dnů pro prasničky plemen bílé ušlechtilé a landrase,

- b) 9 týdnů (63 dnů), plus - minus 7 dnů pro kanečky plemen bílé ušlechtilé, landrase a pro obě pohlaví ostatních plemen.

2. Testované skupiny

- 2.1. Velikost testované skupiny činí 6 - 15 prasat v jednom kotci stejného pohlaví a stejného genotypu. U otcovských plemen jsou přípustné proporcionálně zastoupené dva genotypy.
- 2.2. Skupina v kotci pochází minimálně po dvou otcích. V období kdy nelze sestavit skupinu po více otcích je přípustný pouze jeden otec.
- 2.3. Na jedno prase připadá min. 0,8 - 1,0 m² plochy kotce.
- 2.4. Každý testační kotec má svoje evidenční číslo.
- 2.5. Do testace se zařazují pouze zdravá, normálně vyvinutá selata, která nevykazují žádné větší odchylky.

3. Testační stáje (popř. oddělení odchoven)

- 3.1. Kapacita a technologické vybavení testačních stájí musí korespondovat s velikostí, potřebami chovu a metodikou testace.
- 3.2. Mikroklima v testačních stájích musí odpovídat požadavkům norem na prostředí pro odchov plemenných prasat.

4. Krmná směs, krmení

- 4.1. V období testu je zkrmována krmná směs TESTA připravovaná podle jednotné receptury ve VKS, které mají na její výrobu licenci od SCHP.
- 4.2. Krmná směs se zkrmuje po dobu testu ad-libitum:
- ze samokrmítek
 - z vybraných krmných stanic
- 4.3. Zvířata musí mít ad-libitní přístup k pitné vodě.

5. Ukončení testu - měření ultrazvukem

- 5.1. Při ukončení testu se všechna plemenná prasata zváží. Ze zjištěné hmotnosti propočte počítač:
- průměrný denní přírůstek od narození
 - průměrný denní přírůstek v testu
 - průměrná spotřeba krmiva na 1 kg přírůstku
 - průměrná denní spotřeba krmiva
- 5.2. Po zjištění hmotnosti se provede měření ultrazvukem. Prasata, u kterých nelze na konci testu objektivně provést ultrazvukové měření, se změří v dalším termínu.
- 5.3. Převážná většina prasat zastavených do testu musí řádně ukončit test vlastní užitkovostí. V průběhu testu může být prováděna pouze zdůvodněná selekce.

B/2 Základní polní test v rozmnožovacích chovech

1. Provádí se u prasniček v rozmnožovacích chovech, popř. u prasniček ve šlechtitelských chovech určených jako chovné, v rozmezí živé hmotnosti 70 – 110 kg.
2. U každého měřeného zvířete se pro hodnocení jeho vývinu vypočítává průměrný denní přírůstek živé hmotnosti v gramech od narození do dne ukončení testu.

B/3 Staniční metoda

Metodika bude stanovena po případném zřízení stanice.

B/4 Provozní zásady měření ultrazvukem

1. Měření prasat ultrazvukem, evidenci údajů, přenos do počítače a dozor nad objektivností zkoušek provádí pracovník oprávněné organizace. Prasata se váží a měří současně. Hmotnost prasat se stanoví s přesností na 1 kg.
2. Plemenná prasata měřená ultrazvukovým přístrojem musí být čistá a při vlastním měření musí stát přirozeně v korektním postoji.
3. Místa měření (A) a (B) vyznačená na schematu v příloze se vymezí a označí následovně: Ve střední hřbetní linii se určí výchozí body měření. Bod (A_o) je na kohoutku kolmo nad výčnělkem kloubu loketního. Bod (C_o) je v krajině bederní kolmo nad češkou. Střed mezi těmito body představuje bod (B_o). Místo měření (A) je ve 3/4 kaudálně mezi místem (B_o) a (C_o). Místo měření (B) je ve 3/4 + 3 cm kaudálně mezi místem (A_o) a (B_o). Obě místa měření jsou 7 cm od středu hřbetu. V místě (A) se měří výška hřbetního tuku, v místě (B) tuku i svalů. Měření probíhá ve smyslu kaudo-kraniálním.
4. Kůže prasat v místech měření se očistí a natře kontaktním médiem. Měřicí hlavice přístroje se přikládá a lehce přitiskne kolmo k povrchu kůže.
5. Při polním testu plemenných prasat ve šlechtitelských chovech i prasniček v rozmnožovacích chovech se z hmotnosti jedince při měření propočte průměrný denní přírůstek v g od narození.
6. Výšky hřbetního tuku v místě (A) a (B) slouží k fenotypovému hodnocení.

B/5 Stanovení průměrných hodnot měřených vlastností

1. Průměrný denní přírůstek od narození ke dni měření se stanoví jako poměr hmotnosti k věku jedince v testu. Vyjadřuje se v g.
2. Průměrná výška hřbetního tuku se stanoví z naměřených hodnot tuku v místě (A) a (B). Vyjadřuje se v cm s přesností na dvě desetinná místa.
3. Zjištěné fenotypové průměrné hodnoty denního přírůstku a výšky hřbetního tuku se korigují podle plemen a pohlaví na jednotnou hmotnost. U kanečků je to hmotnost 100 kg, a u prasniček 90 kg.
4. Zjištěná fenotypová hodnota procentického podílu libového masa se koriguje bez ohledu na pohlaví na hmotnost 100 kg.
5. Průměrná denní spotřeba krmné směsi je vypočítána jako podíl celkové spotřeby krmné směsi k déle testovacího období. Vyjadřuje se v kg.
6. Průměrná spotřeba krmné směsi na 1 kg přírůstku je vypočítána jako podíl celkové spotřeby krmiva k celkovému přírůstku za celou dobu testu. Vyjadřuje se v MJ.